

Nové možnosti eliminácie daňových únikov

New possibilities to eliminate tax evasion

ŠOLTÉSOVÁ Erika - ZUBALOVÁ Alena

Abstrakt

Eliminácia daňových podvodov je stále živou témou, ktorá rezonuje tak u odbornej, ako aj laickej verejnosti. V súvislosti s uvedeným sa podarilo v praxi realizovať projekt eKasa. Ide o online napojenie všetkých pokladníc na portál finančnej správy. Zavedenie tohto projektu sa spája so snahou eliminovať boj nielen proti podvodom spojeným s DPH, ale aj s daňou z príjmu právnických osôb, a to práve z dôvodu existencie vysokej medzery vo finálnej spotrebe. V príspevku budú analyzované nielen pozitívne, ale aj negatívne stránky spojené s uvedeným projektom e-Kasa.

Kľúčové slová: daňový únik, daňový podvod, daňová medzera, daňová kontrola.

Abstract

The elimination of tax frauds is still an actual theme that resonates in both the professional and the lay public. Related to mentioned, it has been succeeded to implement the project eKasa in practice. It is an online connection of all cash registers to the Financial Administration. The implementation of this project is linked to the effort to eliminate the fight not only against VAT fraud but also the corporate income tax due to the existence of a high gap in final consumption. The thesis will analyze not only the positive but also the negative aspects associated with the mentioned project - hence by using electronic cash registers.

Key words: tax evasion, tax fraud, tax gap, tax control

JEL Classification: D02, G28, H21, H26

Úvod

Spustenie projektu eKasa bolo zahájené 1. apríla 2019, kedy vznikla povinnosť napojenia sa na tento systém pre všetky novovzniknuté prevádzky a nové pokladnice, ktoré začnú po prvý krát evidovať tržbu po tomto dátume. Dátum 1. júl je dôležitý pre podnikateľské subjekty, pretože do tohto termínu musia byť na systém eKasa napojení všetci podnikatelia. Obdobie od 1. 4. 2019 do 30. 6. 2019 je tzv. prechodných období, ktoré má byť dostatočné na prípravu

Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Bratislava, Derivat 2019, ISSN 1336-5711, 2/2019

súvisiacu s novými podmienkami. Napojenie sa na eKasa v praxi znamená, že každý nákup, pri ktorom je vydaný doklad sa zaeviduje na centrálnom úložisku eKasa, pričom podmienkou je internetové pripojenie. Realizácia tohto projektu so sebou prináša určité výhody a aj nevýhody a to ako pre samotnú finančnú správu, tak aj pre podnikateľské subjekty.

Výhody systému eKasa pre podnikateľov

Za jednu z neodškriepiteľných výhod systému eKasa možno považovať zníženie administratívnej záťaže. Tá sa dosiahne už samotnou elimináciou pokladnice. Tá už nebude potrebná, bude postačujúce vlastniť „len“ počítač, mobil, či tablet. Za výhodu možno považovať aj zrýchlený a zjednodušený systém kontroly pre finančnú správu. Systém eKasa umožní podnikateľom prostredníctvom osobnej internetovej zóny podnikateľa zriadenej na webovom sídle finančnej správy zabezpečiť správu pokladníc eKasa klient a vytváranie prehľadov o prijatých tržbách evidovaných v centrálnej databáze finančnej správy.

Prehľadné zobrazenie výhod eKasa pre podnikateľov a kupujúcich je zobrazené v tabuľke č.1.

Tabuľka 1 Výhody systému eKasa pre podnikateľov a kupujúcich

Podnikateľ	Kupujúci
Zníženie administratívnej záťaže pri obstarávaní eKasa klienta	Ochrana pred nespoľahlivými subjektmi - overenie PD cez OPD
Liberalizácia trhu pre eKasa klient zariadenia	Jednoduchá preukaznosť výdavkov - výstavba, poisťky, záruky
Zníženie nákladov pri prevádzke eKasa klient - nie sú potrebné servisné organizácie	Jednoduchá evidencia dokladov pre účely daňového priznania
Kontinuálny prechod medzi účtovnými dňami (nie je potrebná uzávierka)	Prehľad realizovaných výdavkov – spendingreport
Export dát – podklad pre zjednodušené podávanie KV DPH alebo daňového priznania	
Dostupnosť evidovaných tržieb 24/7 - počas doby archivácie	
Finančné náklady na internetové pripojenie	

Zdokonalenie aktuálne používaných elektronických registračných pokladníc (ERP)	
Zodpovednosť za korektné zasielanie údajov do IS eKasa	

Zdroj: FRSSR. 2019. *eKasa (z ERP na ORP)* s. 9. <https://www.financnasprava.sk/24.5.2019>.

Pozitívnym dopadom zavedenia systému eKasa pre kupujúcich je aj možnosť v reálnom čase overiť pravosť pokladničného dokladu, čo pre finančnú správu predstavuje jeden z ďalších významných efektívnych nástrojov eliminujúcich vznik daňových podvodov.

Úspory nákladov pre podnikateľov sa spájajú predovšetkým s elektronickými registračnými pokladnicami (ERP). Nielenže pri systéme eKasa už nie je potrebné obstarávať ERP, fiškálnu tlačiareň, knihu ERP, kupovať pokladničné pásky, ale tiež sa odbúravajú náklady na techniku zabezpečujúceho celý servis dotýkajúci sa ERP. Prehľadné zhrnutie úspory nákladov pre podnikateľov vyčíslené v eurách je súčasťou tabuľky 2.

Tabuľka 2 Úspora nákladov spojená so zavedením eKasa

Náklad	Úspora
Obstaranie ERP/fiskálnej tlačiarene	cca 400 € na 5 rokov
Kniha elektronickej registračnej pokladnice	1,24 €
pokladničná páska	0,50 € na 1 mesiac
Inštalácia ERP technikom	65 € na 5 rokov
Povinná servisná prehliadka ERP	50 €
Defiskalizácia ERP technikom	50 €

Zdroj: FRSSR. 2019. *eKasa (z ERP na ORP)* s. 11. <https://www.financnasprava.sk/24.5.2019>.

Výhody systému eKasa pre finančnú správu

Systém e-kasa umožní finančnej správe vykonávať prehľad a triedenie získaných dát a ich využitie na účely kontroly dodržiavania ustanovení dotýkajúcich sa zákonov, ako aj na účely daňovej kontroly. Finančná správa bude mať k dispozícii okamžité informácie o každom nákupe, prípadne transakcii, keďže každý vydaný doklad bude zaevidovaný na centrálnom úložisku. Za významný prínos treba považovať aj možné zníženie počtu daňových kontrol

a súčasne zvýšenie adresnosti týchto kontrol vychádzajúc z predpokladu, že zo získaných údajov bude možné realizovať rôzne analýzy, ktoré včas umožnia identifikáciu prípadných anomálií. Napr. nízke tržby, prípadne ich pokles, môžu poskytnúť dôvod pre okamžité vykonanie kontroly. Práve vzájomné prepojenie podnikateľa, zákazníka a pracovníka finančnej správy umožní okamžitý monitoring všetkých realizovaných transakcií, čo sa spája so zefektívnením kontroly a možnosťou v prípade potreby rýchle „zasiahnuť“.

Výhody spojené so zavedením systému eKasy by mali podľa odhadov finančnej správy predstavovať ešte v tomto roku (2019) približne 72 miliónov euro a na rok 2020 je predpoklad vo výške takmer 118 miliónov euro. Následne v každom ďalšom roku by mali tieto výnosy dosiahnuť sumu približne na úrovni 122 miliónov euro.

Pozitívny vplyv na rozpočet vychádza z predpokladu, že zavedenie eKasy zníži daňovú medzeru na DPH v sektore ubytovania a služieb reštaurácií, v sektore maloobchodu a v sektore služieb o 15%. Postupný nábeh povinnosti zavedenia eKasy v dvoch etapách je zohľadnený v odhade. Suma daňovej medzery v spomínaných sektoroch za rok 2014 dosahuje výšku až 491 mil. eur. Doteraz prijímané opatrenia na znižovanie daňových únikov boli zamerané najmä na potláčanie neoprávneného čerpania nadmerných odpočtov. Z tohto dôvodu možno predpokladať, že cielené opatrenie na zvýšenie reportovania tržieb a zníženie manipulácie s registračnými pokladnicami zníži daňovú medzeru vo vybraných sektoroch viac, ako bol priemerný pokles medzery od roku 2012 (priemerný ročný pokles celkovej daňovej medzery v rokoch 2012 až 2016 bol vo výške 8,7%). Samotné opatrenie však nie je dostatočné na úplné pokrytie nereportovania tržieb. Ďalšie zvyšovanie efektivity výberu DPH v uvedených sektoroch bude závisieť od úspešnosti kontrol, ktorá by mala rásť vďaka analytickejšiemu výberu kontrol, na základe údajov z eKasy.

Kritika eKasy zo strany podnikateľov

Tak ako každé nové opatrenie, aj zavedenie systému eKasy sa stretlo s určitou kritikou zo strany podnikateľských subjektov. Tá sa dotýka predovšetkým neustále a rýchlo sa meniacej legislatívy, ktorá sa spája nielen s finančnými nákladmi, ale aj zvýšenými nárokmi na technické prostriedky a vedomosti. Výrazná kritika bola zameraná aj na skutočnosť, že v nedávnej minulosti bolo potrebné prikúpenie fiškálneho modulu k elektronickým registračným pokladniciam a v súvislosti s navrhovanými zmenami bude zrejme potrebné zakúpenie nového, iného zariadenia vhodného pre systém eKasy.

Zavedenie eKasy si vyžiada dodatočné náklady v prevádzkach, ktoré ešte v súčasnosti nemajú internetové pripojenie. Bude sa týkať najmä menších prevádzok, čo rovnako nebolo prijaté

s pochopením zo strany podnikateľov. Výrazná kritika sa spája aj s povinnosťou zabezpečenia chráneného dátového úložiska, ktoré je povinný zabezpečiť dodávateľ resp. predajca.

Slovenská asociácia predajcov fiškálnych zariadení zasa dáva do pozornosti, že eKasa sa spája s negatívnym ovplyvnením systému evidencie tržieb na Slovensku. Podľa asociácie plánované vynakladané náklady na prevádzku budú mať za dôsledok zhoršenie nákladov na výber daní. Argumentujú tiež aj zvýšenou náročnosťou na prácu daňových úradníkov, zabezpečenie školení, čo odporuje jednému zo stanovených hlavných cieľov implementácie daného systému, ktorým je znižovanie nákladov a počtu úradníkov vo verejnej správe.

V súčasnosti je však zatiaľ akékoľvek dodatočné náklady ťažko vyčíslieť a to najmä z dôvodu, že liberalizácia systému sa bude spájať s novými riešeniami a ponukami, ktoré sa začnú na trh dostávať postupne a tiež z dôvodu rozličnej náročnosti úprav, ktoré sú potrebné pri už existujúcich ERP.

Kritiku je možné považovať v mnohých prípadoch za oprávnenú. Nedotýka sa však v plnom rozsahu všetkých podnikateľov. Tí podnikatelia, ktorí sa pre zavedenie virtuálnej pokladnice rozhodli ešte pred novelizáciou zákona, sú od dodatočných nákladov ušetrení. Dôvodom je, že finálna verzia ORP už chránené úložisko obsahuje, čím sa vylučuje zásah potrebný zo strany servisnej organizácie. Mnohí dodávatelia však vyjadrujú názor, že inštalácia chráneného úložiska je jednorazová a nebude ju potrebné opakovať.

Na kritiku podnikateľov reagovali predstavitelia zodpovedných inštitúcií. Tí zdôrazňovali, že prvotné náklady by sa mali podnikateľovi vrátiť v súvislosti s poklesom nákladov na prevádzku v období dvoch až troch rokov. Poukazujú na skutočnosť, že projekt prinesie zníženie administratívnej záťaže, zníženie nákladov, elektronické bločky, ľahšie dokazovanie výdavkov, jednoduchšiu evidenciu dokladov na účely daňového priznania, zjednodušenie ich účtovania, ale aj elimináciu nelegálnej konkurencie, ktorá podniká nepoctivo bez dokladov. Legislatíva ráta aj s výpadkom internetu. V uvedenom prípade je podnikateľ povinný v lehote do 48 hodín odoslať dátovú správu, ktorá je uložená v chránenom dátovom úložisku, pričom dodržanie lehoty je nevyhnutné. Legislatíva počíta aj so skutočnosťou, že na Slovensku ešte stále existujú miesta bez pokrytia internetovým signálom. V prípade takéhoto predajného miesta je podnikateľ povinný danú skutočnosť oznámiť a požiadať, aby mu bol povolený odklad zasielania údajov z online registračnej pokladne. Vo všeobecnosti je teda zrejmé, že používanie eKasy je povinné v každom prípade s tým rozdielom, že dátové správy sa nebudú odosielať online do systému eKasa, ale odosielanie bude následne zabezpečené dodatočne, z miesta pokrytého internetovým signálom.

Záver

Snahou každého daňového subjektu je dane minimalizovať, či optimalizovať. Existujú dva spôsoby tejto optimalizácie, a to legálnym a nelegálnym spôsobom. Nelegálny spôsob daňovej optimalizácie je daňovým podvodom, pričom dochádza k daňovým únikom. Táto problematika je viac ako aktuálna a preto si vyžaduje neustále nové teoretické a praktické riešenia. Za jedno z praktických riešení možno podľa nášho názoru považovať spustenie systému eKasa. Vzájomné prepojenie podnikateľa, zákazníka a pracovníka finančnej správy – čo je základná myšlienka systému eKasa, umožní okamžitý monitoring všetkých realizovaných transakcií u každého podnikateľského subjektu. Nový systém zabezpečí potrebné údaje o tom, ktorý podnikateľský subjekt sa „ako správa“ a na základe toho bude možné vykonávať ciele daňové kontroly. Tie sa v súčasnosti vykonávajú predovšetkým na základe podozrenia.

Použitá literatúra

- AHRS. 2019. Zavádzanie eKasy v praxi: ako na to? I. časť. online [24.5.2019] dostupné na internete: <https://www.ahrs.sk/aktuality/pre-clenov/1028-zavadzanie-ekasy-v-praxi-ako-na-to-i-cast>
- FINANČNÁ SPRÁVA. 2018. V boji proti daňovým podvodom pomôže eKasa. online [23.5.2019] dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Pre_media/Tlacove_spravy/Rok_2018/2018.09.06_TS_eKasa.pdf
- FRSR. 2019. eKasa (z ERP na ORP) online [24.5.2019] dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Podnikatelia/eKasa/2018/2018.11.30_eKasa_prezent.pdf
- FRSR. 2019. Výročná správa o činnosti finančnej správy za rok 2018. online [25.5.2019] dostupné na internete: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Financna_sprava/Vyrocn_spravy/2019.04.17_VS_2018.pdf 25.5.2019
- JASPIŠ. 2019. O čom je projekt eKasa a aké zmeny prináša? online [22.5.2019] dostupné na internete: <https://jaspis.sk/aktuality/ekasa/>
- MASTIHUBOVÁ, P. 2019. Novela zákona o používaní elektronickej registračnej pokladnice od 1.1.2019 a systém e-Kasa od 1.4.2019, 1.7.2019 a od 1.10.2019. online [23.5.2019] dostupné na internete: <https://www.uad.sk/33/novela-zakona-o-pouzivani-elektronickej-registracnej-pokladnice-od-1-1-2019-a-system-e-kasa-od-1-4-2019-1-7->

[2019-a-od-1-10-2019-uniqueiduchxzASYZNbaPiNpHHX2-91YUmw-7TzayX0xicUK50/](https://www.podnikajte.sk/dane/ako-funguje-ekasa-zmeny-7TzayX0xicUK50/)

- SENEŠI, N. 2019. Ako funguje eKasa a aké zmeny prináša. online [25.5.2019] dostupné na internete: <https://www.podnikajte.sk/dane/ako-funguje-ekasa-zmeny>
- SITA. 2018. Podnikatelia kritizujú návrh na pripojenie pokladníc na systém finančnej správy. online [22.5.2019] dostupné na internete: <https://ekonomika.sme.sk>
- SITA. 2018. Podnikatelia kritizujú návrh na pripojenie pokladníc na systém finančnej správy. online [23.5.2019] dostupné na internete: <https://ekonomika.sme.sk/c/20896797/podnikatelia-kritizuju-navrh-na-pripojenie-pokladnic-na-system-financnej-spravy.html>
- TASR. 2018a). Podnikatelia majú od apríla 2019 používať systém e-Kasa. Jeho cieľom je zamedziť daňovým podvodom. online [24.5.2019] dostupné na internete: <https://finweb.hnonline.sk/ekonomika/1777591-podnikatelia-maju-od-aprila-2019-pouzivat-system-e-kasa-jeho-cielom-je-zamedzit-danovym-podvodom>
- TASR. 2018b). Podnikatelia aj zväzy kritizujú návrh na zavedenie systému eKasa. online [25.5.2019] dostupné na internete: <https://www.teraz.sk/ekonomika/podnikatelia-aj-zvazy-kritizuju-navrh/344078-clanok.html>
- TERAZ. 2018. Podnikatelia sa však podľa komory musia pripraviť na dodatočné náklady na úpravu pokladníc či povinné zavedenie internetu. online [25.5.2019] dostupné na internete: <http://www.teraz.sk/ekonomika/financie-slovenska-komora-danovych-porad/347095-clanok.html>

Kontaktné údaje

Ing. Erika Šoltésová
externý doktorand
Katedra Financíí
Národohospodárska fakulta
Ekonomická univerzita
Dolnozemska cesta 1, Bratislava
email: erika.soltesova@gmail.com

doc. Ing. Alena Zubaľová, PhD.
Katedra Financíí
Národohospodárska fakulta
Ekonomická univerzita
Dolnozemska cesta 1, Bratislava

email: alena.zubalova@gmail.com